

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата педагогічних наук, доцента,
завідувачки кафедри вокально-хорової підготовки

Ашихміної Наталії Віталіївни

на дисертаційне дослідження **Ма Цзе**

**«Формування тембро-динамічного уявлення в майбутніх учителів
музичного мистецтва у процесі фортепіанної підготовки»,**

подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Актуальність дисертаційного дослідження Ма Цзе є безперечною. Нині питання розвитку емоційної сфери майбутніх учителів музичного мистецтва вимагає особливої уваги, оскільки відбувається стрімкий інформаційно-технологічний розвиток сучасного суспільства, а молоде покоління, «зачароване» невпинним упровадженням новітніх технологій у всі сфери життя, менше часу приділяє своєму духовному зростанню.

Музично-педагогічна сфера вищої освіти містить емоційно-інтелектуальні аспекти, без яких досягнення майбутніми учителями музичного мистецтва повноцінного фахового росту та професійної самореалізації стає неможливим. Ураховуючи зазначене, виникає нагальна потреба в підвищенні якості особистісного та професійного розвитку майбутніх фахівців, які здатні не лише проявляти високий рівень емоційної культури, але й надихати учнів духовно вдосконалюватися. Ця мета стає особливо важливою в контексті музично-інструментальної підготовки, оскільки освоєння та грамотне використання студентами власного тембро-слухового та виконавського потенціалу може стати основою для творчого зростання та емоційного збагачення здобувачів, як початкової, так і повної загальної середньої освіти.

Ма Цзе визначено й обґрунтовано структуру дисертації. Всі складові наукової роботи є взаємопов'язаними та логічно вибудованими. Джерельна база дослідження є доволі великою, що свідчить про ґрунтовний теоретико-методичний аналіз об'єкту та предмету дослідження. Зокрема, в роботі список використаних джерел складається з 251, з яких 32 – джерела, написані іноземними мовами.

Дисертанткою вирішено завдання дослідження, а саме: проаналізовано сучасний стан узагальнення науково-теоретичних висновків з проблеми тембро-динамічного уявлення в загальнонауковому пізнанні; розкрито сутність та зміст тембро-динамічного уявлення майбутніх учителів музичного мистецтва у контексті унікальної природи фортепіано і особливостей музично-слухової діяльності піаністів; визначено структуру тембро-динамічного уявлення майбутнього учителя музичного мистецтва; представлено методологію обґрунтування моделі формування тембро-динамічного уявлення піаністів; представлено хід експериментальної роботи з поетапного процесу формування досліджуваного феномена за визначеним

критеріальним апаратом оцінки отриманих результатів та перевірку їх ефективності.

Ма Цзе в першому розділі дисертації здійснила ґрунтовний аналіз змістових елементів тембро-динамічного уявлення майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фортепіанної підготовки та дійшла висновку про опозиційну єдність декількох його смислових одиниць. Серед інших складових значне місце займає образне мислення, музично-слухова рефлексія, активізація його художньо-асоціативного та музично-слухового досвіду музичного сприйняття задля створення власної виконавської гіпотези звукової модифікації стилевідповідних фортепіанних творів кожним студентом у процесі своєї творчої діяльності.

Дисертанткою зроблено висновок, що тембро-динамічне уявлення музиканта є змістовою складовою процесу образного мислення, музично-слухової рефлексії піаніста (майбутнього вчителя музичного мистецтва та викладача фортепіано) у перетворювальній уявлюваній діяльності, та «формування тембро-динамічного уявлення в процесі фортепіанної підготовки» – процес активізації художньо-асоціативного та музично-слухового досвіду майбутнього вчителя музичного мистецтва задля створення власної (індивідуальної, унікальної) виконавської гіпотези (продукту, проєкту) звукової модифікації стилевідповідних фортепіанних творів кожним студентом у процесі його навчання та творчої діяльності.

Ма Цзе визначено специфічну конструкцію структурного контенту тембро-динамічного уявлення як цілісної категорії, що містить чотири компоненти: мотиваційно-досвідний, уявно-асоціативний, творчопроєктивний та виконавсько-інтерпретаційний. Ці компоненти складають специфічну цілісність музичного фортепіанного звучання в контексті його можливостей як музичного інструменту та унікальну якість і результат тембро-динамічних уявлюваних можливостей піаніста.

До значущих наукових досягнень дисертаційного дослідження можна віднести, як теоретичне обґрунтування, так і практичне розв'язання поставлених наукових завдань. Під час оцінки наукової новизни роботи наголосимо на таких аспектах: Ма Цзе правомірно зауважує, що вперше: визначено сутність понять «тембро-динамічне уявлення музиканта» та «формування тембро-динамічного уявлення у процесі фортепіанної підготовки»; структуру тембро-динамічного уявлення; методологічну базу дослідження; принципові положення; педагогічні умови; систему відповідних методів, критерії з їх показниками для оцінки рівнів сформованості досліджуваного феномена у процесі поетапного його формування.

На особливу увагу заслуговує обґрунтування дисертанткою педагогічних принципів формування тембро-динамічного уявлення в майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі фортепіанної підготовки: слухового універсалізму, інтуїтивного осягнення, рефлексивності, індивідуалізації, стилевідповідності, аналітичного перетворення.

У третьому розділі дисертанткою науково обґрунтовано критерії для визначення загального рівня сформованості досліджуваного феномена. Зокрема, здійснено аналіз відповідності критеріїв компонентній структурі тембро-динамічного уявлення майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фортепіанної підготовки. Першому компоненту – мотиваційно-досвідному – відповідав критерій: обсяг досвіду тембро-динамічного уявлення з показниками: а) кількість наявного музичного матеріалу у слухацькому та виконавському досвіді; б) якість музично-слухової уявлюваної активності. Другому компоненту – уявно-асоціативному – відповідав критерій: здатність до асоціювання з показниками: а) схожість музичних асоціацій за засобами музичної виразності б) глибина узагальненості елементів тембро-динамічного уявлення. Третьому компоненту – творчо-проектувальному – відповідав критерій: компараційна відповідність з показниками а) міра стилевідповідності проєктів тембро-динамічних уявлень запропонованих творів; б) ступінь повноти тембрової та динамічної складових запропонованого уявлюваного творчого проєкту. Четвертому компоненту – виконавсько-інтерпретаційному – відповідав критерій: самостійність визначення застосованих методів майбутніх учителів музичного мистецтва з показниками: а) міра адекватності добору методів; б) ступінь варіативності у застосуванні обраних методів.

Дисертанткою акцентовано увагу на тому, що формувальний етап експерименту поетапно реалізовував такі педагогічні умови: надання пріоритету розкриття можливостей виникнення та удосконалення музично-слухових уявлень; надання діалогової підтримки здобувачам освіти у перетворювальній уявлюваній музично-слуховій діяльності; спонукання до грамотного (адекватного) сприймання музики; заохочення до самостійної діяльності і створення власної музичної інтерпретації фортепіанних творів; спрямування музичної фантазії у професійно виправданий контент.

Формувальний процес Ма Цзе було організовано за трьома етапами впровадження авторської методики. Кожний етап дисертантка спрямувала на формування визначених компонентів тембро-динамічного уявлення з урахуванням доцільних педагогічних умов. Перший етап, орієнтовно-продуктивний, було спрямовано на формування перших двох компонентів (мотиваційно-досвідного та уявно-асоціативного), другий етап, довільно-комбінаційний, було спрямовано на формування третього компонента (творчо-проектового), а третій етап, самореалізаційний, було спрямовано на формування четвертого компонента (виконавсько-інтерпретаційного).

Поетапний процес застосування авторської методики в дисертаційному дослідженні було завершено перевірочним тестом та визначено ефективність її запровадження фіксацією значних позитивних зрушень у результатах експериментальної групи в порівнянні з контрольною. Отримані результати довели ефективність запропонованої авторської методики. Студенти контрольної групи навчалися за традиційною методикою, досягли певних результатів у відповідній музично-слуховій уявлюваній діяльності, але ці досягнення не були настільки вагомими. Емпіричний критерій Пірсона χ^2

значно перевищував його критичне значення 5,991 за усіма компонентами досліджуваного феномена: 1 компонент – $9,317287 > 5,991$, 2 компонент – $9,648016 > 5,991$, 3 компонент – $8,402347 > 5,991$ та 4 компонент $7,87484 > 5,991$. Ці результати засвідчили результативність запропонованої методики.

Позитивно оцінюючи здобутки Ма Цзе, вважаємо за необхідне звернути увагу на деякі зауваження до поданої дисертації:

1. Робота значно виграла б, якби авторка здійснила порівняльний аналіз особливостей формування тембро-динамічного уявлення в українських та китайських студентів.

2. У тексті дисертаційної роботи зустрічаються певні стилістичні, граматичні, орфографічні помилки та огріхи технічного характеру.

Висновок: дисертаційна робота на тему «Формування тембро-динамічного уявлення в майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі фортепіанної підготовки» є оригінальним, завершеним дослідженням, актуальним у сучасних умовах розвитку мистецької освіти. В роботі Ма Цзе продемонстровано науково обґрунтовані результати, кваліфіковано виконано всі поставлені наукові завдання, показано володіння методологією наукових досліджень щодо продукування результатів, пов'язаних із новизною та практичною значущістю. Кваліфікаційна наукова праця відповідає чинним вимогам п. п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а Ма Цзе заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувачка кафедри
вокально-хорової підготовки
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»

Наталія АШИХМИНА

